Suvestinė redakcija nuo 2021-01-01

Nutarimas paskelbtas: Žin. 2004, Nr. 137-4986, i. k. 1041100NUTA00001135

Nauja redakcija nuo 2021-01-01:
Nr. 32, 2020-01-15, paskelbta TAR 2020-01-20, i. k. 2020-00863

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ
NUTARIMAS
DĖL ALKOHOLIO VARTOJIMO, JO DAROMOS EKONOMINĖS ŽALOS SVEIKATAI IR ŪKIUI STEBĖSENOS (MONITORINGO) TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO

2004 m. rugsėjo 6 d. Nr. 1135
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo 20 straipsnio 1 dalimi, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Patvirtinti Alkoholio vartojimo, jo daromos ekonominės žalos sveikatai ir ūkiui stebėsenos (monitoringo) taisykles (pridedama).
2. Nustatyti, kad šis nutarimas įsigalioja 2021 m. sausio 1 d.

MINISTRAS PIRMININKAS ALGIRDAS BRAZAUSKAS

SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS JUOZAS OLEKAS

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2004 m. rugsėjo 6 d. nutarimu Nr. 1135
(Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2020 m. sausio 15 d. nutarimo Nr. 32
redakcija)

ALKOHOLIO VARTOJIMO, JO DAROMOS EKONOMINĖS ŽALOS SVEIKATAI IR ŪKIUI STEBĖSENOS (MONITORINGO) TAISYKLĖS

I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Alkoholio vartojimo, jo daromos ekonominės žalos sveikatai ir ūkiui stebėsenos (monitoringo) taisyklės (toliau – Taisyklės) nustato alkoholio vartojimo, jo daromos žalos sveikatai ir ūkiui stebėsenos, apibrėžtos Taisyklių 2.1 papunktyje, organizavimą ir vykdymą bei alkoholio vartojimo daromos ekonominės žalos sveikatai ir ūkiui vertinimo, apibrėžto Taisyklių 2.2 papunktyje, organizavimą ir vykdymą.

2. Taisyklėse vartojamos sąvokos:

2.1. **Alkoholio vartojimo, jo daromos žalos sveikatai ir ūkiui stebėsena (monitoringas)** – tikslingai organizuojamas duomenų apie alkoholio vartojimą ir alkoholio vartojimo padarinius, daromą žalą sveikatai ir ūkiui rinkimas, kaupimas, apdorojimas, analizė, vertinimas, teikimas ir skelbimas (toliau – stebėsena).

2.2. **Alkoholio vartojimo daromos ekonominės žalos sveikatai ir ūkiui vertinimas** – alkoholio vartojimo ir jo padarinių daromos ekonominės žalos sveikatai ir ūkiui apskaičiavimas, vertinant tiesiogines ir netiesiogines su alkoholio vartojimu siejamas išlaidas įvairiose srityse (sveikatos apsaugos, socialinės apsaugos, teisėsaugos ir kt.).

3. Kitos Taisyklėse vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos įstatyme ir Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatyme.

4. Stebėsenos ir alkoholio vartojimo daromos ekonominės žalos sveikatai ir ūkiui vertinimo tikslas – surinkti duomenis apie alkoholio vartojimą ir jo vartojimo padarinius, daromą žalą sveikatai ir ūkiui, vertinti alkoholio vartojimo ir jo vartojimo padarinių daromos žalos sveikatai ir ūkiui pokyčius, vertinti alkoholio vartojimo daromą ekonominę žalą ir ekonominės žalos pokyčius, siekiant tikslingai formuoti tolesnes valstybės alkoholio kontrolės ir vartojimo prevencijos politikos kryptis ir įgyvendinimo priemones.

II SKYRIUS
ALKOHOLIO VARTOJIMO, JO DAROMOS ŽALOS SVEIKATAI IR ŪKIUI STEBĖSENOS (MONITORINGO) ORGANIZAVIMAS IR VYKDYMAS

5. Stebėseną organizuoja ir koordinuoja Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas.

6. Duomenis apie alkoholio vartojimą ir jo vartojimo padarinius, jo daromą žalą sveikatai ir ūkiui renka, kaupia, apdoroja, analizuoja šios institucijos ir įstaigos pagal savo kompetenciją (toliau – stebėseną atliekančios institucijos ir įstaigos):

6.1. Lietuvos statistikos departamentas:

6.1.1. apie legalių alkoholinių gėrimų gamybą, importą, eksportą ir pardavimą;

6.1.2. apie gyventojų disponuojamas pinigines pajamas, legalių alkoholio gaminių įsigijimo išlaidas, jų mažmenines kainas ir legalaus alkoholio suvartotą kiekį;

6.1.3. apie Lietuvos gyventojų alkoholio vartojimo įpročius, remiantis periodiškai atliekamo Lietuvos sveikatos statistinio tyrimo duomenimis.

6.2. Higienos institutas:

6.2.1. apie gyventojų sergamumą, ligotumą psichikos ir elgesio sutrikimais dėl alkoholio vartojimo, mirtingumą nuo ligų, susijusių su alkoholio vartojimu;

6.2.2. apie asmenų, kurie kreipėsi į asmens sveikatos priežiūros įstaigas dėl apsinuodijimo alkoholiu, skaičių;

6.2.3. apie neblaivių asmenų, mirusių dėl išorinių mirties priežasčių, bendrą skaičių;

6.2.4. apie neblaivių nusižudžiusių asmenų skaičių;

6.2.5. apie neblaivių asmenų, mirusių dėl hipotermijos (intensyvaus natūralaus šalčio poveikio), skaičių;

6.2.6. apie neblaivių asmenų, mirusių dėl dūmų, gaisro, liepsnos poveikio, skaičių;

6.2.7. apie bendrą nuskendusių neblaivių asmenų skaičių ir nuskendusių vandens telkiniuose neblaivių asmenų skaičių;

6.2.8. apie neblaivių asmenų, kurie mirė dėl kitokio atsitiktinio kvėpavimo sutrikdymo (skrandžio turinio įkvėpimo, maisto įkvėpimo ar prarijimo, sukėlusio kvėpavimo takų obstrukciją ir kt.), skaičių;

6.2.9. apie neblaivių asmenų, mirusių dėl nukritimo, skaičių;

6.2.10. apie neblaivių asmenų, mirusių transporto įvykiuose, skaičių;

6.2.11. apie neblaivių nužudytų asmenų skaičių;

6.2.12. apie alkoholio vartojimo paplitimą suaugusiųjų ir mokyklinio amžiaus vaikų populiacijoje (pagal atskiras demografines, socialines respondentų charakteristikas, savivaldybes), remiantis periodiškai atliekamų suaugusiųjų ir mokyklinio amžiaus vaikų gyvensenos tyrimų duomenimis.

6.3. Lietuvos Respublikos valstybinė darbo inspekcija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos – apie neblaivių asmenų, nukentėjusių nuo nelaimingų atsitikimų darbe, kelyje į darbą ir iš darbo, skaičių.

6.4. Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos:

6.4.1. apie dėl neblaivių eismo dalyvių kaltės sukeltų eismo įvykių, juose sužalotų ir žuvusių asmenų skaičių;

6.4.2. apie neblaivių eismo įvykių dalyvių skaičių.

6.5. Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos:

6.5.1. apie ištirtų nusikalstamų veikų, kurių padarymu įtariami (kaltinami) neblaivūs asmenys, skaičių ir neblaivių asmenų, įtariamų (kaltinamų) padarius nusikalstamas veikas, skaičių;

6.5.2. apie užregistruotų nusikalstamų veikų, susijusių su alkoholio produktų kontrabanda, skaičių bei asmenų, padariusių šias nusikalstamas veikas, skaičių;

6.5.3. apie užregistruotų nusikalstamų veikų, susijusių su neteisėtu naminių stiprių alkoholinių gėrimų, nedenatūruoto ar denatūruoto etilo alkoholio, jų skiedinių (mišinių) ir aparatų jiems gaminti, gaminimu, laikymu, gabenimu ar realizavimu, skaičių bei asmenų, padariusių šias nusikalstamas veikas, skaičių.

6.6. Valstybinė ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos:

6.6.1. apie asmenų, kurie kreipėsi dėl psichikos ir elgesio sutrikimų dėl alkoholio vartojimo ir gavusių Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis apmokamas paslaugas, skaičių pagal amžių, lytį, savivaldybes;

6.6.2. apie asmenims, kurie kreipėsi dėl psichikos ir elgesio sutrikimų dėl alkoholio vartojimo, suteiktų Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis apmokamų sveikatos priežiūros paslaugų skaičių ir Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšas šių paslaugų išlaidoms apmokėti;

6.6.3. apie asmenų, kuriems suteiktos Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis ankstyvojo alkoholio vartojimo rizikos įvertinimo paslaugos, skaičių pagal amžių, lytį, savivaldybes ir Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšas šių paslaugų išlaidoms apmokėti.

6.7. Respublikinis priklausomybės ligų centras – apie Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis nedraustiems asmenims, kurie kreipėsi dėl psichikos ir elgesio sutrikimų dėl alkoholio vartojimo, Respublikiniame priklausomybės ligų centre suteiktų sveikatos priežiūros paslaugų skaičių ir asmenų, kuriems suteiktos šios paslaugos, skaičių.

6.8. Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos – apie alkoholinių gėrimų pardavimus ir įplaukas, gautas iš surinktų akcizų už alkoholinius gėrimus pagal atskiras alkoholinių gėrimų rūšis.

6.9. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija – apie alkoholinių gėrimų vartojimo paplitimą ir suvokiamą alkoholinių gėrimų prieinamumą paauglių populiacijoje, remiantis periodiškai atliekamo tarptautinio tyrimo „Alkoholio ir kitų narkotikų tyrimo Europos mokyklose (ESPAD)“ duomenimis.

6.10. Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas:

6.10.1. apie mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais vietų skaičių ir išsidėstymą;

6.10.2. apie dažniausius Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo nuostatų pažeidimus;

6.10.3. apie neapskaityto alkoholio suvartojimo apimtis, remiantis periodiškai (kas 2 metai, pradedant nuo 2021 m.) atliekamo neapskaityto alkoholio suvartojimo vienam Lietuvos gyventojui ir vienam 15 metų bei vyresniam Lietuvos gyventojui (litrais absoliutaus alkoholio) tyrimo rezultatais;

6.10.4. apie alkoholinių gėrimų vartojimo paplitimą 15–64 metų amžiaus gyventojų populiacijoje, remiantis periodiškai atliekamo Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo paplitimo Lietuvoje tyrimo rezultatais.

6.11. Lietuvos sveikatos mokslų universitetas – apie alkoholio vartojimo paplitimą mokyklinio amžiaus vaikų populiacijoje, remiantis periodiškai atliekamo Tarptautinio mokyklinio amžiaus vaikų gyvensenos ir sveikatos tyrimo (HBSC) rezultatais.

6.12. Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba – apie Lietuvos rinkoje realizuojamų alkoholinių gėrimų kokybės kontrolės rezultatus.

6.13. Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos – apie sulaikytų alkoholinių gėrimų kiekius.

6.14. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija – apie šeimų, kurioms taikoma atvejo vadyba dėl galimos ar esamos tėvų priklausomybės nuo alkoholio, skaičių.

III SKYRIUS
STATISTINIŲ DUOMENŲ IR STATISTINĖS INFORMACIJOS TEIKIMAS IR SKELBIMAS

7. Stebėseną atliekančios institucijos ir įstaigos, nurodytos Taisyklių 6.2–6.5 papunkčiuose, praėjusių metų statistinius duomenis, nurodytus Taisyklių 6.2.1, 6.3, 6.4.1, 6.5.1 papunkčiuose, pateikia Lietuvos statistikos departamentui pagal statistinių duomenų ir statistinės informacijos teikimo sutartis, vadovaudamosi Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos įstatymu ir kasmet Lietuvos Respublikos finansų ministro tvirtinama Oficialiosios statistikos programos I dalimi. Lietuvos statistikos departamentas kasmet rengia suvestinę statistinę informaciją ir iki gegužės 30 d. skelbia ją Oficialiosios statistikos portale.

8. Stebėseną atliekančios institucijos ir įstaigos, nurodytos Taisyklių 6.1–6.7, 6.10, 6.12–6.14 papunkčiuose, praėjusių metų statistinius duomenis (išskyrus Taisyklių 6.2.3–6.2.12, 6.10.3, 6.10.4 papunkčiuose nurodytus duomenis) Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentui kasmet ne vėliau kaip iki einamųjų metų II ketvirčio pabaigos raštu pateikia pagal su Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentu suderintą duomenų pateikimo formą. Stebėseną atliekanti įstaiga, nurodyta Taisyklių 6.2 papunktyje, praėjusių metų statistinius duomenis, nurodytus Taisyklių 6.2.3–6.2.11 papunkčiuose, Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentui kasmet ne vėliau kaip iki einamųjų metų rugpjūčio 10 d. raštu pateikia pagal su Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentu suderintą duomenų pateikimo formą.

9. Stebėseną atliekančios institucijos ir įstaigos, nurodytos Taisyklių 6.2, 6.9–6.11 papunkčiuose, duomenis, nurodytus Taisyklių 6.2.12, 6.9, 6.10.3, 6.10.4, 6.11 papunkčiuose, Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentui raštu pateikia pagal su Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentu suderintą tvarką ir terminais, atsižvelgę į atliekamų tyrimų periodiškumą.

10. Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas iki kiekvienų metų spalio 30 d. apibendrina surinktus duomenis ir parengia alkoholio vartojimo, jo daromos ekonominės žalos sveikatai ir ūkiui stebėsenos vertinimą (toliau – Stebėsenos vertinimas) bei pateikia Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei, taip pat skelbia šiuos duomenis Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento leidinyje „Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento metinis pranešimas“ ir savo interneto svetainėje. Stebėsenos vertinime pateikiami apibendrinti kasmet renkami statistiniai duomenys, nurodyti Taisyklių 6.1.1, 6.1.2, 6.2.1–6.2.11, 6.3–6.8, 6.10.1, 6.10.2, 6.12, 6.13 ir 6.14 papunkčiuose, bei apibendrinti periodiškai atliekamų tyrimų duomenys, nurodyti Taisyklių 6.1.3, 6.2.12, 6.9, 6.10.3, 6.10.4, 6.11 papunkčiuose ir 12 punkte, kai atitinkamų periodiškai atliekamų tyrimų rezultatai Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentui yra prieinami iki einamųjų metų rugsėjo 30 d.

11. Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas prireikus gali pasitelkti ir kitų institucijų ir įstaigų specialistus, duomenų šaltinius ir duomenų rinkimo metodus alkoholio vartojimo, jo daromai žalai sveikatai ir ūkiui įvertinti.

IV SKYRIUS
ALKOHOLIO VARTOJIMO DAROMOS EKONOMINĖS ŽALOS SVEIKATAI IR ŪKIUI VERTINIMO ORGANIZAVIMAS IR VYKDYMAS

12. Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas kas 5 metus (pradedant nuo 2021 metų) atlieka alkoholio vartojimo daromos ekonominės žalos sveikatai ir ūkiui pasirinktų vienų metų vertinimą, kurio apibendrintus rezultatus įtraukia į atitinkamais metais rengiamą Stebėsenos vertinimą.

Priedo pakeitimai:
Nr. 32, 2020-01-15, paskelbta TAR 2020-01-20, i. k. 2020-00863

Pakeitimai:

1.
Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas
Nr. 387, 2011-03-30, Žin., 2011, Nr. 41-1957 (2011-04-07), i. k. 1111100NUTA00000387
Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugsėjo 6 d. nutarimo Nr. 1135 "Dėl Alkoholio vartojimo, jo daromos ekonominės žalos sveikatai ir ūkiui stebėsenos (monitoringo) taisyklių patvirtinimo" pakeitimo

2.
Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas
Nr. 32, 2020-01-15, paskelbta TAR 2020-01-20, i. k. 2020-00863
Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugsėjo 6 d. nutarimo Nr. 1135 „Dėl Alkoholio vartojimo, jo daromos ekonominės žalos sveikatai ir ūkiui stebėsenos (monitoringo) taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo